

Bruksela, 18 maja 2018 r.
(OR. en)

9054/18

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2017/0312 (NLE)

RECH 187
COMPET 320
ATO 29

NOTA

Od: Komitet Stałych Przedstawicieli (część I)
Do: Rada

Nr poprz. dok.: 8695/18 RECH 170 COMPET 283 ATO 25 + REV 1 + ADD 1 + ADD 2

Dotyczy: Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA RADY w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2019–2020) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji
– *podejście ogólne*

1. W dniu 1 grudnia 2017 r. Komisja przedłożyła Radzie wniosek w sprawie rozporządzenia Rady dotyczącego programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2019-2020) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji¹.

¹ Dok. 15387/17 + ADD 1.

2. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom) ogranicza czas trwania programów badawczych i szkoleniowych w dziedzinie jądrowej do maksimum pięciu lat². W związku z powyższym rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji³, będący integralną częścią „Horyzontu 2020”, wygaśnie pod koniec 2018 r., a inne części „Horyzontu 2020”, których podstawą są odpowiednie postanowienia Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), będą obowiązywać do końca 2020 r. Celem niniejszego wniosku jest zapewnienie kontynuacji programu w latach 2019–2020.
3. W dniu 10 stycznia 2018 r. Komitet Stałych Przedstawicieli postanowił skonsultować się, na zasadzie opcjonalnej, z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym w sprawie tego wniosku.
4. Wspólna Grupa Robocza ds. Badań / Zagadnień Atomowych przeanalizowała wniosek na kilku posiedzeniach, wprowadziła pewne zmiany do wniosku Komisji i osiągnęła porozumienie co do projektu tekstu. Komitet Stałych Przedstawicieli omówił projekt konkluzji na posiedzeniu w dniu 16 maja 2018 r. Oświadczenia złożone przez delegacje z myślą o posiedzeniu Rady są uwzględnione w addendach do niniejszej noty.
5. W związku z powyższym Rada jest proszona o potwierdzenie porozumienia co do tekstu zamieszczonego w załączniku do niniejszej noty z myślą o osiągnięciu podejścia ogólnego na posiedzeniu w dniach 28–29 maja 2018 r.

² Traktat Euratom, art. 7.

³ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 948.

Wniosek dotyczący

ROZPORZĄDZENIA RADY w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2019–2020) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 7 akapit pierwszy,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej przedłożony po konsultacji z Komitetem Naukowo-Technicznym,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Jednym z celów Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (zwanej dalej „Wspólnotą”) jest wkład w podnoszenie jakości życia w państwach członkowskich, w tym przez propagowanie i ułatwianie prowadzenia badań jądrowych w państwach członkowskich i uzupełnianie ich za pomocą wspólnotowego programu badawczo-szkoleniowego.

- (2) Badania jądrowe mogą wnieść wkład w zapewnienie dobrej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zrównoważoności środowiskowej przez poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej. Równie ważny jest potencjalny wkład badań jądrowych w długoterminową dekarbonizację systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny.
- (3) W wyniku oceny śródkresowej programu badawczo-szkoleniowego Wspólnoty (2014–2018) ustanowionego rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 1314/2013¹ (zwanego dalej „programem Euratom na lata 2014–2018”) stwierdzono, że działanie to jest istotne i nadal odgrywa zasadniczą rolę w podejmowaniu wyzwań w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i środków bezpieczeństwa w sektorze jądrowym, a także gospodarowania odpadami promieniotwórczymi, ochrony radiologicznej i energii termojądrowej.
- (4) Aby zapewnić ciągłość badań jądrowych na szczeblu wspólnotowym, konieczne jest ustanowienie programu badawczo-szkoleniowego Wspólnoty na okres od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. (zwanego dalej „programem Euratom”). Program Euratom powinien mieć te same cele, co program Euratom na lata 2014–2018, wspierać te same działania i stosować tę samą metodę wdrażania, która okazała się skuteczna i odpowiednia do osiągnięcia celów programu.
- (5) Przez wsparcie badań jądrowych program Euratom przyczyni się do osiągnięcia celów programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (zwanego dalej „programem ramowym »Horyzont 2020«”) ustanowionego rozporządzeniem (UE) nr 1291/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady², ułatwi realizację strategii „Europa 2020” oraz stworzenie i funkcjonowanie europejskiej przestrzeni badawczej.

¹ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018) uzupełniającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 948).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104).

- (6) Niezależnie od potencjalnego wpływu energii jądrowej na dostawy energii i rozwój gospodarczy, poważne awarie jądrowe mogą pociągać za sobą zagrożenie dla zdrowia ludzi. W związku z tym w programie Euratom możliwie największą uwagę należy zwrócić na bezpieczeństwo jądrowe, oraz, w stosownych przypadkach, aspekty jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, którymi zajmuje się Wspólne Centrum Badawcze (JRC).
- (7) Europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (zwany dalej „planem EPSTE”) określony w konkluzjach z posiedzenia Rady w dniu 28 lutego 2008 r. w Brukseli przyspiesza opracowywanie portfela technologii niskoemisyjnych. Rada Europejska na posiedzeniu w dniu 4 lutego 2011 r. uzgodniła, że Unia i jej państwa członkowskie będą propagowały inwestycje w odnawialne źródła energii oraz bezpieczne i zrównoważone technologie niskoemisyjne i będą skupiały się na wdrażaniu priorytetów w dziedzinie technologii określonych w planie EPSTE. Państwa członkowskie mają swobodę wyboru technologii, które będą wspierały.
- (8) Ponieważ we wszystkich państwach członkowskich występują obiekty jądrowe lub korzysta się z materiałów promieniotwórczych, w szczególności do celów medycznych, Rada, w konkluzjach z posiedzenia w Brukseli w dniach 1 i 2 grudnia 2008 r., uznała ciągłą potrzebę dysponowania kwalifikacjami w dziedzinie jądrowej, w szczególności przez właściwą edukację i szkolenie powiązane z badaniami naukowymi i koordynowane na szczeblu wspólnotowym.
- (9) Chociaż każde państwo członkowskie samo decyduje o korzystaniu z energii jądrowej, uznaje się również, że energia jądrowa odgrywa różną rolę w różnych państwach członkowskich.
- (10) Podpisując Umowę w sprawie powołania Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej na rzecz wspólnej realizacji projektu ITER³, Wspólnota podjęła się udziału w tworzeniu projektu ITER (ITER) i jego przyszłym wykorzystaniu. Wkładem Wspólnoty zarządza się w ramach Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej („Fusion for Energy”), ustanowionego decyzją Rady 2007/198/Euratom⁴.

³ Dz.U. L 358 z 16.12.2006, s. 62.

⁴ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

- (11) Aby synteza jądrowa stała się realną opcją dla komercyjnej produkcji energii, należy najpierw – z powodzeniem i terminowo – ukończyć budowę ITER i rozpocząć jego eksploatację. Następnie należy ustalić ambitny, ale realistyczny plan działań zakładający rozpoczęcie produkcji energii elektrycznej do 2050 r. Cele te wymagają ukierunkowania europejskiego programu syntezy jądrowej na realizację wspólnego programu wdrażania tego planu działania. Aby zagwarantować sukcesy badań prowadzonych w dziedzinie syntezy jądrowej oraz długoterminowe zaangażowanie stron zainteresowanych syntezą jądrową i współpracę między nimi, należy zapewnić ciągłość wsparcia przez Wspólnotę. Silniejszy nacisk należy położyć przede wszystkim na działania wspierające ITER, ale również na działania służące stworzeniu reaktora demonstracyjnego, w tym – w odpowiednich przypadkach – większy udział sektora prywatnego. Taką racjonalizację i nowe ukierunkowanie należy osiągnąć bez szwanku dla wiodącej pozycji Europy w środowisku naukowym związanym z syntezą jądrową.
- (12) JRC powinno w dalszym ciągu zapewniać niezależne wsparcie naukowo-techniczne zorientowane na klienta w zakresie opracowania, rozwoju, realizacji i monitorowania polityki wspólnotowej w szczególności w zakresie badań i szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego. Aby zoptymalizować wykorzystanie zasobów ludzkich i zapewnić, by badania w Unii nie były powielane, każde nowe działanie prowadzone przez JRC powinno być analizowane pod kątem spójności z działaniami prowadzonymi już w państwach członkowskich. Aspekty programu ramowego „Horyzont 2020” w dziedzinie bezpieczeństwa fizycznego należy ograniczyć do działań bezpośrednich JRC.
- (13) JRC powinno w dalszym ciągu wytwarzać dodatkowe zasoby przez konkurencyjne działania, w tym uczestnictwo w działaniach pośrednich programu Euratom, pracach stron trzecich oraz, w mniejszym stopniu, przez wykorzystanie własności intelektualnej.

- (14) W interesie wszystkich państw członkowskich rolą Unii jest opracowanie ram wspierania wspólnych przełomowych badań, tworzenia i utrwalania wiedzy w zakresie technologii rozszczepienia jądrowego, ze szczególnym naciskiem na bezpieczeństwo, bezpieczeństwo fizyczne, ochronę radiologiczną oraz nieprolifrację. Wymaga to uzyskania niezależnych dowodów naukowych, a kluczowy wkład w tym zakresie może zapewnić JRC. Wkład ten został uznany w komunikacie Komisji z dnia 6 października 2010 r. skierowanym do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów zatytułowanym „Projekt przewodni strategii Europa 2020 – Unia innowacji”, w którym Komisja wyraziła zamiar wzmocnienia przez działania JRC bazy naukowej do celów stanowienia polityki. Odpowiedzią JRC na to wyzwanie jest skupienie badań w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego na priorytetach polityk Unii.
- (15) Dążąc do pogłębienia związków między nauką a społeczeństwem i wzmocnienia społecznego zaufania do nauki, program Euratom powinien sprzyjać świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w sprawy badań naukowych i innowacji przez propagowanie edukacji naukowej, zapewnienie szerszego dostępu do wiedzy naukowej, opracowywanie odpowiedzialnych planów działań w dziedzinie badań naukowych i innowacji wychodzących naprzeciw obawom i oczekiwaniom obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, a także przez ułatwienie im uczestnictwa w działaniach realizowanych w ramach programu Euratom.
- (16) Realizacja programu Euratom powinna uwzględniać nowe możliwości i potrzeby związane z nauką i technologią, przemysłem, polityką i społeczeństwem. Plany te powinny być opracowywane w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami ze wszystkich sektorów; należy również zachować elastyczność pozwalającą reagować na zmiany sytuacji. W trakcie realizacji programu Euratom można również zasięgać porad zewnętrznych, wykorzystując stosowne struktury, takie jak europejskie platformy technologiczne.

- (17) Konieczność dalszego prowadzenia badań jądrowych na szczeblu europejskim została potwierdzona w uznaniu wyników debat, które odbyły się podczas sympozjum w sprawie „Korzyści i ograniczeń badań nad rozszczepieniem jądrowym na rzecz gospodarki niskoemisyjnej” przygotowanego przez interdyscyplinarny zespół skupiający między innymi ekspertów w dziedzinie energii, ekonomii oraz nauk społecznych, współorganizowanego przez Komisję i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny w Brukseli w dniach 26 i 27 lutego 2013 r.
- (18) Program Euratom powinien przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności zawodu naukowca w Unii. Należy uwzględnić w odpowiednim stopniu Europejską kartę naukowca i Kodeks postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych⁵, jak również inne stosowne dokumenty ramowe określone w kontekście europejskiej przestrzeni badawczej, szanując jednocześnie ich dobrowolny charakter.
- (19) Działania prowadzone w ramach programu Euratom powinny mieć na celu propagowanie, w dziedzinie badań naukowych i innowacji, równości między kobietami a mężczyznami, w szczególności przez eliminację podstawowych przyczyn braku równowagi płci, przez wykorzystanie pełnego potencjału naukowców obu płci oraz przez uwzględnienie w treści projektów wymiaru płci z myślą o poprawie jakości badań i stymulowaniu innowacji. Działania powinny również zmierzać do wdrożenia zasad dotyczących równości kobiet i mężczyzn określonych w art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
- (20) Przy realizacji działań badawczych i innowacyjnych wspieranych przez program Euratom należy przestrzegać podstawowych zasad etycznych. Należy odpowiednio uwzględnić opinie Europejskiej Grupy do spraw Etyki w Nauce i Nowych Technologiach dotyczące energii. W działaniach badawczych należy również uwzględniać art. 13 TFUE, a także ograniczać wykorzystywanie zwierząt w badaniach i testach, a w dalszej perspektywie ostatecznie zaprzestać wykorzystywania zwierząt w tym celu. Wszystkie działania należy prowadzić przy zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

⁵ Zalecenie Komisji z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie Europejskiej Karty Naukowca oraz Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych (Dz.U. L 75 z 22.3.2005, s. 67).

- (21) Należy wywrzeć większy wpływ przez połączenie finansowania z programu Euratom i sektora prywatnego w ramach partnerstw publiczno-prywatnych w kluczowych obszarach, w których badania i innowacje mogłyby przyczynić się do osiągnięcia szerzej określonych celów Unii w zakresie konkurencyjności. Szczególną uwagę należy zwrócić na udział małych i średnich przedsiębiorstw.
- (22) Program Euratom powinien promować współpracę z państwami trzecimi, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa, w oparciu o wspólne interesy i wzajemne korzyści, zwłaszcza w celu propagowania ciągłej poprawy bezpieczeństwa jądrowego.
- (23) Aby zapewnić równe warunki dla wszystkich przedsiębiorstw, które działają na rynku wewnętrznym, finansowanie w ramach programu Euratom powinno być zgodne z przepisami w zakresie pomocy państwa, tak aby zapewnić skuteczność wydatków publicznych oraz zapobiegać zakłóceniom na rynku, takim jak wypieranie finansowania prywatnego, tworzenie nieskutecznych struktur rynkowych lub utrzymywanie nierentownych przedsiębiorstw.
- (24) Potrzebę nowego podejścia do kontroli i zarządzania ryzykiem w finansowaniu badań naukowych przez Unię Rada Europejska uznała w swoich konkluzjach z dnia 4 lutego 2011 r., wzywając do znalezienia nowej równowagi między zaufaniem a kontrolą oraz między ponoszeniem ryzyka a unikaniem go. W rezolucji z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie uproszczeń w realizacji programów ramowych w zakresie badań naukowych⁶ Parlament Europejski wezwał do pragmatycznego przejścia do uproszczenia administracyjnego i finansowego oraz stwierdził, że zarządzanie unijnym finansowaniem badań naukowych powinno w większym stopniu opierać się na zaufaniu do uczestników i odznaczać się większą tolerancją ryzyka.
- (25) W całym cyklu wydatkowania interes finansowy Unii powinny zabezpieczać proporcjonalne środki, obejmujące zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i badanie, odzyskiwanie środków straconych, niewłaściwie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, kary. Zmieniona strategia kontroli, przenosząca nacisk z minimalizacji poziomu błędu na kontrolę opartą na analizie ryzyka i na wykrywanie nadużyć finansowych, powinna ograniczyć obciążenia ponoszone przez uczestników w związku z kontrolą.

⁶ Dz.U. C 74E z 13.3.2012, s. 34.

- (26) Istotne jest zapewnienie należytego zarządzania finansami programu Euratom oraz jego realizacji w sposób jak najbardziej efektywny i przyjazny dla użytkownika, przy równoczesnym zagwarantowaniu pewności prawa i dostępności programu Euratom dla wszystkich uczestników. Należy zapewnić zgodność z odpowiednimi przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”)⁷ oraz z wymogami uproszczenia i lepszego stanowienia prawa.
- (27) W celu zapewnienia jak najsprawniejszej realizacji, łatwego dostępu dla wszystkich uczestników przez uproszczone procedury oraz utworzenia spójnych, kompleksowych i przejrzystych ram dla uczestników, uczestnictwo w programie Euratom i upowszechnianie wyników badań powinno podlegać przepisom mającym zastosowanie do programu ramowego „Horyzont 2020” określonym w rozporządzeniu (UE) nr 1291/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady, z pewnymi zmianami lub wyjątkami.
- (28) Aby umożliwić jak najskuteczniejsze wykorzystanie dłużnych i kapitałowych instrumentów finansowych ustanowionych w ramach programu ramowego „Horyzont 2020”, a jednocześnie zachować odrębny charakter działań w ramach programu Euratom i w pełni wykorzystać dostępny budżet, kwoty spłat wynikające z tych instrumentów finansowych ze względu na niewykorzystanie środków udostępnionych w ramach programu Euratom lub programu Euratom na lata 2014–2018 powinny bezpośrednio zasilać program Euratom.
- (29) Należy w dalszym ciągu ułatwiać korzystanie z własności intelektualnej wypracowanej przez uczestników, przy jednoczesnej ochronie uzasadnionych interesów pozostałych uczestników i Wspólnoty zgodnie z rozdziałem 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Traktat”).

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

- (30) Fundusze gwarancyjne dla uczestników zarządzane przez Komisję, ustanowione zgodnie z rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 1908/2006⁸ oraz z rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 139/2012⁹, okazały się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, zmniejszającym ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uchybiających zobowiązaniom uczestników. Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013¹⁰ powinien również obejmować działania objęte niniejszym rozporządzeniem.
- (31) Aby zapewnić jednolite warunki realizacji działań pośrednich programu Euratom, Komisji należy powierzyć uprawnienia wykonawcze do przyjmowania programów prac oraz decyzji zatwierdzających finansowanie działań pośrednich. Te uprawnienia wykonawcze należy wykonywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹¹.
- (32) Osiągnięcie celów programu Euratom w stosownych dziedzinach wymaga wspierania działań przekrojowych, w ramach programu Euratom oraz wspólnie z działaniami programu ramowego „Horyzont 2020”.

⁸ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1908/2006 z dnia 19 grudnia 2006 r. ustanawiające zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w działaniach prowadzonych w ramach siódmego programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz zasady upowszechniania wyników badań (2007–2011) (Dz.U. L 400 z 30.12.2006, s. 1).

⁹ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 139/2012 z dnia 19 grudnia 2011 r. ustanawiające zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i szkół wyższych w działaniach pośrednich prowadzonych na podstawie programu ramowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz zasady upowszechniania wyników badań (2012–2013) (Dz.U. L 47 z 18.2.2012, s. 1).

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1906/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 81).

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (33) Skuteczne zarządzanie efektywnością, w tym ocena i monitorowanie, wymaga opracowania specjalnych wskaźników efektywności, umożliwiających pomiar w czasie, zarazem realistycznych i odzwierciedlających logikę interwencji oraz odpowiednich do stosownej hierarchii celów i działań. Należy wprowadzić odpowiednie mechanizmy koordynacji między realizacją a – z jednej strony – monitorowaniem programu Euratom i – z drugiej – monitorowaniem postępu, osiągnięć i funkcjonowania europejskiej przestrzeni badawczej.
- (34) W kwestii treści naukowych i technicznych bezpośrednich działań JRC przeprowadzono konsultacje z Radą Gubernatorów JRC, ustanowioną decyzją Komisji 96/282/Euratom¹².
- (35) Ze względu na pewność prawa należy uchylić rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013.
- (36) Na zasadzie dobrowolności poproszono o opinie Parlament Europejski i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny¹³,

¹² Decyzja Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107 z 30.4.1996, s. 12).

¹³ Dz.U. C z, s. .

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

USTANOWIENIE PROGRAMU

Artykuł 1

Ustanowienie programu

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na okres od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. („program Euratom”) oraz określa zasady uczestnictwa w przedmiotowym programie, w tym uczestnictwa w programach organów finansujących zarządzających funduszami przyznawanymi zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz w działaniach prowadzonych wspólnie na podstawie niniejszego rozporządzenia i programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” („program ramowy »Horyzont 2020«”) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „działania w zakresie badań naukowych i innowacji” oznaczają cały wachlarz działań związanych z badaniami, rozwojem technologicznym, demonstracją i innowacjami, w tym propagowanie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, upowszechnianie i optymalizację wyników oraz propagowanie szkolenia i mobilności naukowców w Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej (zwanej dalej „Wspólnotą”);
- b) „działania bezpośrednie” oznaczają działania w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowane przez Komisję za pośrednictwem Wspólnego Centrum Badawczego (zwanego dalej „JRC”);
- c) „działania pośrednie” oznaczają działania w zakresie badań naukowych i innowacji, którym Unia lub Wspólnota (zwane dalej „Unią”) zapewnia wsparcie finansowe i które są podejmowane przez uczestników;

- d) „partnerstwo publiczno-prywatne” oznacza partnerstwo, w którym partnerzy z sektora prywatnego, Wspólnota oraz, w stosownych przypadkach, inni partnerzy – takie jak organy sektora publicznego – zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowania i realizacji programu w zakresie badań naukowych i innowacji lub działań w tej dziedzinie;
- e) „partnerstwo publiczno-publiczne” oznacza partnerstwo, w którym organy sektora publicznego lub mające obowiązek świadczenia usługi publicznej na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym oraz Wspólnota zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowania i realizacji programu w zakresie badań naukowych i innowacji lub działań w tej dziedzinie.

Artykuł 3 Cele

1. Ogólnym celem programu Euratom jest prowadzenie działań w zakresie badań jądrowych i szkolenia z naciskiem na ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej, by potencjalnie przyczynić się do długoterminowej dekarbonizacji systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny. Cel ogólny jest realizowany przez działania określone w załączniku I w formie działań bezpośrednich i pośrednich, zmierzających do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.
2. Cele szczegółowe działań pośrednich programu Euratom są następujące:
 - a) wsparcie bezpieczeństwa systemów jądrowych;
 - b) przyczynianie się do opracowania bezpiecznych długoterminowych rozwiązań w zakresie gospodarowania jądrowymi odpadami końcowymi, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji;
 - c) wspieranie rozwoju i zrównoważonego rozwoju wiedzy fachowej i doskonałości w dziedzinie jądrowej w Unii;

- d) wspieranie ochrony radiologicznej i opracowywanie medycznych zastosowań promieniowania, w tym – między innymi – pewnej i bezpiecznej podaży izotopów radioaktywnych i ich stosowania;
- e) dążenie do wykazania wykonalności stosowania syntezy jądrowej jako źródła energii przez wykorzystanie istniejących i przyszłych obiektów termojądrowych;
- f) stworzenie podstaw dla przyszłych elektrowni termojądrowych przez opracowanie materiałów, technologii i projektu koncepcyjnego;
- g) propagowanie innowacji i konkurencyjności przemysłowej;
- h) zapewnienie dostępności i wykorzystania infrastruktury badawczej o znaczeniu ogólnoeuropejskim.

3. Cele szczegółowe działań bezpośrednich programu Euratom są następujące:

- a) poprawa bezpieczeństwa jądrowego, w tym: bezpieczeństwa reaktora i bezpieczeństwa paliw, gospodarowania odpadami, w tym ostatecznego składowania geologicznego, jak również podziału i transmutacji; likwidacja i gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej;
- b) poprawa środków fizycznego bezpieczeństwa jądrowego, w tym: zabezpieczenie materiałów jądrowych, nieprolifracja, zwalczanie nielegalnego handlu oraz forensyka jądrowa;
- c) podnoszenie doskonałości bazy naukowej w dziedzinie jądrowej do celów standaryzacji;
- d) propagowanie zarządzania wiedzą, edukacji i szkoleń;
- e) wspieranie polityki Unii w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.

Przydzielenie każdego nowego działania JRC zostanie przeanalizowane przez Radę Gubernatorów Wspólnego Centrum Badawczego, aby sprawdzić spójność z działaniami już prowadzonymi w państwach członkowskich.

4. Program Euratom realizuje się w sposób zapewniający, aby wspierane priorytety i działania odpowiadały zmieniającym się potrzebom i uwzględniały rozwojowy charakter nauki, technologii, innowacji, tworzenia polityki, rynków i społeczeństwa, mając na uwadze optymalizację zasobów ludzkich i finansowych oraz unikanie powielania działań i rozwoju w zakresie badań jądrowych w Unii.
5. W ramach celów szczegółowych, o których mowa w ust. 2 i 3, można uwzględnić nowe, nieprzewidziane potrzeby, które wynikną w okresie realizacji programu Euratom. W należycie uzasadnionych przypadkach może to obejmować reagowanie na pojawiające się możliwości, kryzysy i zagrożenia, potrzeby związane z rozwojem nowych kierunków polityki Unii oraz pilotowanie działań, których wsparcie przewiduje się w przyszłych programach.

Artykuł 4
Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu Euratom wynosi 770 220 000 EUR. Kwota jest podzielona w następujący sposób:
 - a) działania pośrednie związane z programem badawczo-rozwojowym w zakresie syntezy jądrowej – 349 834 000 EUR;
 - b) działania pośrednie związane z rozszczepieniem jądrowym, bezpieczeństwem jądrowym i ochroną radiologiczną – 151 579 000 EUR;
 - c) działania bezpośrednie – 268 807 000 EUR.

W ramach realizacji działań pośrednich programu Euratom na wydatki administracyjne Komisji przeznaczają się średnio nie więcej niż 6 % w czasie trwania programu Euratom.

2. Pula środków finansowych programu Euratom może obejmować wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, monitorowaniem, kontrolą, audytem i oceną niezbędne do zarządzania tym programem i do realizacji jego celów, zwłaszcza zaś wydatki poniesione z tytułu prowadzenia badań i spotkań ekspertów, o ile są one związane z ogólnymi celami niniejszego rozporządzenia, wydatki na sieci informatyczne służące przetwarzaniu i wymianie informacji oraz wszelkie inne wydatki związane z korzystaniem ze wsparcia technicznego i administracyjnego poniesione przez Komisję w celu zarządzania programem Euratom. Wydatki na działania o charakterze ciągłym i powtarzalnym, takie jak kontrole, audyt i sieci IT, będą uwzględniane w granicach wydatków administracyjnych Komisji, o których mowa w ust. 1.
3. Jeżeli będzie to konieczne i odpowiednio uzasadnione, w budżecie po 2020 r. można przewidzieć środki na pokrycie wydatków w zakresie pomocy technicznej i administracyjnej, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2020 r.
4. W przypadku gdy działania bezpośrednio przyczyniają się do realizacji inicjatyw podjętych przez podmioty, którym Komisja powierzyła realizację zadań zgodnie z art. 6 ust. 2 i art. 15, wkładu tego nie uznaje się za część wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.
5. Zobowiązania budżetowe mogą zostać podzielone na transze roczne. Każdego roku Komisja przeznacza poszczególne transze roczne, uwzględniając postęp prac nad realizacją działań otrzymujących pomoc finansową, przewidywane potrzeby oraz dostępność zasobów budżetowych.

Artykuł 5
Stowarzyszenie państw trzecich

1. W programie Euratom mogą być stowarzyszone:
 - a) kraje przystępujące, kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące, zgodnie z zasadami ogólnymi i warunkami ogólnymi uczestnictwa tych krajów w programach Unii ustalonymi w odpowiednich umowach ramowych oraz decyzjach rady stowarzyszenia lub podobnych umowach;
 - b) państwa, które są członkami Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), lub państwa bądź terytoria objęte europejską polityką sąsiedztwa, spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) mające duży potencjał naukowy, technologiczny i innowacyjny;
 - (ii) mające historię udanego uczestnictwa w programach UE w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - (iii) charakteryzujące się uczciwym i sprawiedliwym traktowaniem praw własności intelektualnej.
 - c) kraje lub terytoria stowarzyszone z siódmym programem ramowym Euratom lub programem badawczo-szkoleniowym Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (2014–2018).
2. Szczegółowe warunki uczestnictwa państw stowarzyszonych w programie Euratom, w tym dotyczące wkładu finansowego opartego na produkcie krajowym brutto państwa stowarzyszonego, określa się w drodze międzynarodowych umów między Unią a państwami stowarzyszonymi.

TYTUŁ II
WDROŻENIE

ROZDZIAŁ I

Realizacja, zarządzanie i formy wsparcia

Artykuł 6

Zarządzanie i formy wsparcia wspólnotowego

1. Program Euratom jest realizowany przez działania pośrednie, z wykorzystaniem szeregu form finansowania przewidzianych w rozporządzeniu finansowym, w szczególności dotacji, nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych. Wsparcie Wspólnoty polega również na działaniach bezpośrednich w postaci działań w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowanych przez JRC.
2. Bez uszczerbku dla art. 10 Traktatu Komisja może powierzyć część realizacji programu Euratom organom finansującym, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.

Komisja może również powierzyć realizację działań pośrednich w ramach programu Euratom organom utworzonym na mocy programu ramowego „Horyzont 2020” lub wymienionym w tym programie.

3. Komisja, w drodze aktów wykonawczych przyjętych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 12 ust. 3, przyjmuje decyzję zatwierdzającą finansowanie działań pośrednich.

Artykuł 7

Zasady uczestnictwa i upowszechniania wyników badań

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, udział wszystkich podmiotów prawnych w działaniach pośrednich podejmowanych w programie Euratom regulują przepisy określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1290/2013.
2. Do celów programu Euratom „zasady bezpieczeństwa”, o których mowa w art. 43 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, obejmują ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu.

W drodze odstępstwa od art. 44 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, w przypadku wyników osiągniętych przez uczestników, którzy otrzymali wkład finansowy Wspólnoty, Komisja lub organ finansujący może zgłosić sprzeciw wobec przeniesienia własności lub udzielenia licencji wyłącznej lub niewyłącznej na rzecz osób trzecich mających siedziby w państwie trzecim niestowarzyszonym w ramach programu Euratomu, jeśli uzna, że udzielenie licencji lub przeniesienie własności nie jest zgodne z interesem rozwoju konkurencyjności gospodarki Unii bądź jest sprzeczne z zasadami etyki lub wymogami bezpieczeństwa. „Wymogi bezpieczeństwa” obejmują ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu.

W drodze odstępstwa od art. 49 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, Wspólnocie i jej wspólnym przedsięwzięciom przysługują prawa dostępu do wyników uczestnika, który otrzymał wkład finansowy Wspólnoty, do celów rozwijania, wdrażania i monitorowania polityki i programów Wspólnoty lub zobowiązań przyjętych w ramach międzynarodowej współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Takie prawa dostępu obejmują prawo do upoważniania osób trzecich do korzystania z wyników w zakresie zamówień publicznych oraz prawo do udzielania sublicencji; są one ograniczone do wykorzystania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego oraz są udzielane nieodpłatnie.

3. Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 obejmuje ryzyko związane z niemożnością odzyskania kwot należnych od uczestników w związku z działaniami finansowanymi za pomocą dotacji przez Komisję lub organy finansujące na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 8

Działania przekrojowe

1. Aby osiągnąć cele programu Euratom oraz sprostać wyzwaniom wspólnym dla programu Euratom i programu ramowego „Horyzont 2020”, działania obejmujące działania pośrednie określone w załączniku I lub działania realizujące program szczegółowy programu ramowego „Horyzont 2020” ustanowiony decyzją Rady 2013/743/UE¹⁴ mogą korzystać z wkładu finansowego Unii.
2. Wkład finansowy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, może być połączeniem wkładów finansowych na działania pośrednie określone w art. 4 niniejszego rozporządzenia i art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013, realizowane w ramach jednego systemu finansowania.

Artykuł 9

Równouprawnienie płci

Program Euratom zapewnia skuteczne propagowanie równouprawnienia płci oraz uwzględnianie wymiaru płci w działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji.

Artykuł 10

Zasady etyczne

1. Wszystkie działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu Euratom realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownym prawodawstwem krajowym, unijnym i międzynarodowym, w tym zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej oraz europejską konwencją praw człowieka i jej protokołami uzupełniającymi.

¹⁴ Decyzja Rady 2013/743/UE z dnia 3 grudnia 2013 r. ustanawiająca program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020)

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo do zdrowia fizycznego i psychicznego osób, prawo do niedyskryminacji oraz konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

2. Działania w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzone w ramach programu Euratom skupiają się wyłącznie na zastosowaniach cywilnych.

Artykuł 11

Programy prac

1. Komisja, w drodze aktów wykonawczych przyjętych zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 12 ust. 3, przyjmuje programy prac w zakresie realizacji działań pośrednich. W programach takich przewiduje się przyjęcie podejść oddolnych umożliwiających innowacyjne potraktowanie każdego celu.

W programach prac określa się niezbędne elementy służące realizacji działań zgodnie z rozporządzeniem finansowym, w tym ich szczegółowe cele, powiązane finansowanie i harmonogram, jak również podejście wieloletnie i kierunki strategiczne na kolejne lata realizacji.

2. W przypadku działań bezpośrednich Komisja, zgodnie z decyzją 96/282/Euratom, przyjmuje wieloletni program prac, który precyzuje cele oraz priorytety naukowe i technologiczne przedstawione w załączniku I, a także harmonogram realizacji.

Wieloletni program prac uwzględnia również istotne działania badawcze prowadzone przez państwa członkowskie, państwa stowarzyszone oraz organizacje europejskie i międzynarodowe. Jest on aktualizowany w miarę potrzeb.

3. Programy prac, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględniają sytuację w obszarze nauki, technologii i innowacji na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym oraz odpowiednie zmiany polityczne, rynkowe i społeczne. Są one aktualizowane w miarę potrzeb.
4. Programy prac, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają sekcję określającą działania przekrojowe, o których mowa w art. 8.

Artykuł 12

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. Komitet¹⁵ spotyka się w dwóch różnych składach, które zajmują się odpowiednio aspektami programu Euratom związanymi z rozszczepieniem jądrowym oraz aspektami programu związanymi z syntezą jądrową.
3. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się procedurę sprawdzającą zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
4. W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez rozstrzygnięcia, jeżeli – przed upływem terminu na wydanie opinii – zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu.

Artykuł 13

Informacje przekazywane Komisji

Komisja regularnie informuje komitet, o którym mowa w art. 12, o ogólnych postępach w realizacji programu Euratom oraz przekazuje mu aktualne informacje na temat wszelkich działań pośrednich zaproponowanych lub finansowanych w ramach programu Euratom.

¹⁵ Aby ułatwić realizację programu Euratom, w związku z każdym posiedzeniem komitetu programowego o ustalonym porządku obrad Komisja zgodnie z ustalonymi wytycznymi zwróci koszty udziału jednego przedstawiciela każdego państwa członkowskiego oraz jednego eksperta/doradcy z każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych punktów porządku obrad, co do których dane państwo członkowskie potrzebuje konkretnej fachowej opinii.

Artykuł 14

Porady zewnętrzne i zaangażowanie społeczne

1. Do celów realizacji programu Euratom w stosownych przypadkach uwzględnia się porady i wkład:
 - a) Komitetu Naukowo-Technicznego Euratom zgodnie z art. 134 Traktatu;
 - b) utworzonych przez Komisję niezależnych grup doradczych złożonych z ekspertów wysokiej klasy;
 - c) struktur dialogu utworzonych na mocy międzynarodowych umów naukowo-technicznych;
 - d) działań wybiegających w przyszłość;
 - e) ukierunkowanych konsultacji publicznych (w tym – w odpowiednich przypadkach – z organami lub stronami zainteresowanymi na szczeblu regionalnym lub krajowym); oraz
 - f) przejrzystych i interaktywnych procesów zapewniających wsparcie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji.

2. W pełni uwzględnia się również plany w zakresie badań naukowych i innowacji wypracowane przez m.in. europejskie platformy technologiczne, inicjatywy w zakresie wspólnego programowania i europejskie partnerstwa innowacyjne.

ROZDZIAŁ II
Szczegółowe pola działań

Artykuł 15
Małe i średnie przedsiębiorstwa

Szczególną uwagę zwraca się na adekwatne uczestnictwo małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w programie Euratom oraz na oddziaływanie tego programu w zakresie innowacji na takie przedsiębiorstwa, a także na sektor prywatny w ogóle. W ramach określonych uzgodnieniami dotyczącymi oceny i monitorowania przeprowadza się jakościowe i ilościowe oceny uczestnictwa MŚP.

Artykuł 16
Partnerstwa publiczno-prywatne i publiczno-publiczne

Aby osiągnąć cele określone w art. 3, działania szczegółowe programu Euratom można realizować przez:

- a) wspólne przedsięwzięcia ustanowione na mocy rozdziału 5 Traktatu;
- b) partnerstwa publiczno-publiczne w oparciu o system finansowania „działanie w zakresie współfinansowania programu”;
- c) umowne partnerstwa publiczno-prywatne, o których mowa w art. 25 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 17
Międzynarodowa współpraca z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi

1. Podmioty mające siedzibę w państwach trzecich oraz organizacje międzynarodowe kwalifikują się do uczestnictwa w działaniach pośrednich programu Euratom na warunkach określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1290/2013. Wyjątki od reguły ogólnej w tym zakresie określono w art. 7 niniejszego rozporządzenia. Program Euratom promuje współpracę międzynarodową z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi w celu:

- a) podniesienia poziomu doskonałości i zwiększenia atrakcyjności Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji, a także poprawy jej konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej;
 - b) skutecznego stawienia czoła wspólnym wyzwaniom społecznym;
 - c) wsparcia celów polityki zewnętrznej i rozwojowej Unii i uzupełnienia programów zewnętrznych i rozwojowych. Dąży się do synergii z innymi politykami Unii.
2. Ukierunkowane działania w celu promowania współpracy z określonymi państwami trzecimi lub grupami państw trzecich realizuje się w ramach podejścia strategicznego oraz wspólnoty interesów, priorytetów i wzajemnych korzyści, z uwzględnieniem zdolności takich państw w zakresie nauki i technologii oraz ich możliwości rynkowych, a także spodziewanego oddziaływania.

Należy wspierać wzajemny dostęp do programów państw trzecich. W celu zmaksymalizowania wpływu promuje się koordynację i synergię z inicjatywami państw członkowskich i państw stowarzyszonych. Charakter tej współpracy może się zmieniać w zależności od konkretnych państw partnerskich.

Priorytety w zakresie współpracy uwzględniają zmiany w kreowanych przez politykę Unii możliwościach współpracy z różnymi państwami trzecimi oraz uczciwe i sprawiedliwe traktowanie praw własności intelektualnej.

Artykuł 18

Informacja, komunikacja, wykorzystanie i upowszechnianie

1. Podczas realizacji programu Euratom działania związane z upowszechnianiem i komunikacją uznaje się za integralną część działań wspieranych przez ten program.

2. Działania w zakresie komunikacji mogą obejmować:
- a) inicjatywy na rzecz podnoszenia świadomości i ułatwiania dostępu do finansowania w ramach programu Euratom, kierowane w szczególności do regionów lub typów uczestników charakteryzujących się względnie niskim stopniem uczestnictwa;
 - b) udzielanie ukierunkowanego wsparcia projektom i konsorcjom w celu zapewnienia im dostępu do niezbędnych umiejętności, tak aby zoptymalizować komunikację, wykorzystanie i upowszechnianie wyników;
 - c) inicjatywy na rzecz wspierania dialogu i dyskusji z opinią publiczną na temat zagadnień naukowych, technologicznych i dotyczących innowacji oraz korzystanie z mediów społecznościowych i innych innowacyjnych technologii i metod;
 - d) informowanie o priorytetach politycznych Unii pod warunkiem, że są one związane z celami niniejszego rozporządzenia; w szczególności Komisja zapewnia państwom członkowskim aktualne i dokładne informacje.
3. Z zastrzeżeniem postanowień Traktatu i stosownego prawodawstwa Unii działania w zakresie upowszechniania mogą obejmować:
- a) działania obejmujące gromadzenie wyników pochodzących z wielu projektów, również finansowanych z innych źródeł, w celu zapewnienia przyjaznych dla użytkownika baz danych oraz sprawozdań podsumowujących najważniejsze wyniki;
 - b) upowszechnianie wyników wśród decydentów, łącznie z organami normalizacyjnymi, w celu propagowania wykorzystywania wyników istotnych dla polityki przez właściwe organy na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym.

ROZDZIAŁ III

Kontrola

Artykuł 19

Kontrola i audyt

1. System kontroli ustanowiony do celów realizacji niniejszego rozporządzenia jest zaprojektowany w sposób zapewniający wystarczającą pewność osiągnięcia odpowiedniego poziomu zarządzania ryzykiem związanym ze skutecznością i efektywnością operacji oraz z legalnością i prawidłowością operacji leżących u ich podstaw, biorąc pod uwagę wieloletni charakter programów, a także charakter odnośnych płatności.
2. System kontroli zapewnia odpowiednią równowagę między zaufaniem a kontrolą, przy uwzględnieniu administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności uczestnikom, co umożliwi osiągnięcie celów programu Euratom oraz zainteresowanie nim najlepszych naukowców i najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw.
3. Stanowiąca część systemu kontroli strategia audytu w zakresie wydatków na działania pośrednie w ramach programu Euratom opiera się na finansowym audycie reprezentatywnej próby wydatków z całego programu. Taką reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami.

Audyty wydatków na działania pośrednie w ramach programu Euratom prowadzi się w sposób spójny, zgodnie z zasadami oszczędności, wydajności i skuteczności w celu minimalizacji obciążenia uczestników audytami.

Artykuł 20

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające w trakcie realizacji działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia ochronę interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych a także – w stosownych przypadkach – przez skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające kary administracyjne i finansowe.
2. Komisji lub jej przedstawicielom oraz Trybunałowi Obrachunkowemu nadaje się uprawnienia do przeprowadzania audytu, na podstawie dokumentów i w ramach kontroli na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali środki unijne na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Bez uszczerbku dla ust. 3, Komisja może prowadzić audyty w okresie do dwóch lat po płatności końcowej.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może przeprowadzać dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013¹⁶ oraz w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96¹⁷, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakakolwiek inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym w ramach programu Euratom.

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

¹⁷ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

4. Nie naruszając przepisów ust. 1, 2 i 3, w umowach o współpracy z państwami trzecimi i z organizacjami międzynarodowymi, zamówieniach, umowach o udzielenie dotacji i decyzjach o udzieleniu dotacji wynikających z wdrożenia niniejszego rozporządzenia zawiera się postanowienia wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami.

ROZDZIAŁ IV

Monitorowanie i ocena

Artykuł 21

Monitorowanie

1. Komisja co roku monitoruje realizację programu Euratom, w tym postępy i osiągnięcia. Komisja informuje o nich komitet, o którym mowa w art. 12.
2. Komisja opracowuje w postaci sprawozdania i udostępnia publicznie wyniki monitorowania, o którym mowa w ust. 1.

Artykuł 22

Ocena

1. Oceny przeprowadza się w czasie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym.

Do dnia 31 grudnia 2022 r. Komisja – z pomocą wybranych w przejrzystym procesie niezależnych ekspertów – dokonuje oceny ex post programu Euratom. Ocena ta obejmuje zasadność, realizację i osiągnięcia oraz skutki długoterminowe i trwałość środków oraz jest uwzględniana przy podejmowaniu decyzji na temat ewentualnego przedłużenia, zmiany lub zawieszenia kolejnego środka.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1 działania pośrednie i bezpośrednie programu Euratom podlegają osobnej ocenie.
3. W ocenach, o których mowa w ust. 1 i 2, dąży się do określenia postępów poczynionych na drodze do osiągnięcia celów określonych w art. 3, z uwzględnieniem odnośnych wskaźników efektywności określonych w załączniku II.
4. Państwa członkowskie dostarczają Komisji – o ile jest to zasadne i możliwe – wszelkich danych i informacji koniecznych do monitorowania i oceny przedmiotowych środków.
5. Komisja przekazuje wnioski z ocen, o których mowa w ust. 1 i 2, wraz ze swoimi spostrzeżeniami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.

TYTUŁ III

PRZEPISY KOŃCOWE I PRZEJŚCIOWE

Artykuł 23

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013 traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2019 r.
2. Nie naruszając ust. 1, działania otrzymujące wsparcie finansowe Wspólnoty na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) nr 1314/2013 są w dalszym ciągu regulowane przepisami mającymi zastosowanie do tych działań do czasu ich zakończenia lub zamknięcia.
W stosownych przypadkach wszelkie nieukończone zadania komitetu ustanowionego rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 1314/2013 są realizowane przez komitet, o którym mowa w art. 12 niniejszego rozporządzenia.

3. Z puli środków finansowych, o której mowa w art. 4, mogą być pokrywane także wydatki związane ze wsparciem technicznym i administracyjnym koniecznym do zapewnienia przejścia między programem Euratom a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia Rady (Euratom) nr 1314/2013.
4. Na zasadzie odstępstwa od art. 140 ust. 6 akapit trzeci rozporządzenia finansowego roczne spłaty pochodzące z instrumentu finansowego ustanowionego na mocy rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i wynikające z niewykorzystania środków udostępnionych na podstawie niniejszego rozporządzenia lub rozporządzenia Rady (Euratom) nr 1314/2013 są przeznaczane na program Euratom.

Artykuł 24
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*
